

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

จากข้อสมมติฐานของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ที่ว่า “พันธกรณีตามอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ประเทศภาคีจะต้องมีองค์กรหรือหน่วยงานที่เข้ามารองรับกิจกรรมอันสืบเนื่องมาจากอนุสัญญานี้ หากประเทศไทยได้ลงนามเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญานี้จะต้องมีหน่วยงานที่เข้ามารองรับกิจกรรมต่างๆ ตามอนุสัญญานี้ได้กำหนด แม้ในปัจจุบันประเทศไทยจะมีหน่วยงานที่มีอำนาจและความรับผิดชอบครอบคลุมถึงการจัดการทรัพยากรชีวภาพก็ตาม แต่ยังมีข้อขัดข้องที่ไม่เอื้ออำนวยความสะดวกต่างๆ ในการอนุรักษ์ตามอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ คือ ความเป็นเอกภาพในหน่วยงานที่รับผิดชอบในทรัพยากรชีวภาพที่มีอยู่อย่างกระจัดกระจายไม่รวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการทำสัญญาเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพเป็นต้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อกระบวนการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรชีวภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของการอนุรักษ์และการรักษาผลประโยชน์การนำรูปแบบของหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ในการบริหารและการจัดการทรัพยากรชีวภาพที่สอดคล้องต่อวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพจะช่วยแก้ปัญหาของหน่วยงานเดิมที่มีอยู่ในประเทศไทยที่ไม่สามารถจัดการทรัพยากรชีวภาพสามารถปฏิบัติตามพันธกรณีที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ”

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า สมมติฐานที่ตั้งไว้ถูกต้องเนื่องจากอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพเป็นกฎหมายระหว่างประเทศประเภทหนึ่งที่เกิดขึ้นเนื่องจากทรัพยากรพันธุกรรมในปัจจุบันได้ถูกทำลายลงไปเป็นจำนวนมาก โดยมีสาเหตุหลักคือ การถูกรบกวนจากกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ที่มีลักษณะเป็นการเบียดเบียนธรรมชาติ อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลาย

หลายทางชีวภาพจัดเป็นข้อตกลงประเภทกรอบความตกลง (Framework Agreement) ข้อตกลงหนึ่งซึ่งจะกำหนดเพียงกรอบนโยบายอย่างกว้างให้แก่ประเทศภาคีได้ดำเนินการตามภายใต้ อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพตราบเท่าที่เป็นไปได้และเท่าที่เหมาะสม (as far as possible and appropriate) ดังนั้น อนุสัญญาฉบับนี้จึงไม่ได้กำหนดรายละเอียดของประเด็นเหล่านั้นไว้ หากแต่ในรายละเอียดนั้นจะได้มีการตกลงกันโดยผ่านการประชุมประเทศภาคีสมาชิก (COPs) ในรูปของภาคผนวก (Annex) และข้อมติ (Resolution) ดังนั้น อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพจึงได้กำหนดแนวทางปฏิบัติสำหรับรัฐเพื่อควบคุมการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อไม่ให้มีผลกระทบต่อทรัพยากรพันธุกรรมหรือให้มีผลกระทบน้อยที่สุด

อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ

1. การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน
2. การเข้าถึงและการถ่ายทอดเทคโนโลยี
3. การแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม

แม้ว่าปัจจุบันประเทศไทยยังอยู่ในฐานะประเทศผู้ลงนามรับรองอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพโดยที่ยังมิได้ให้สัตยาบัน แต่แนวโน้มในอนาคตด้วยสถานการณ์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และมีการนำปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมผูกไว้กับเรื่องอื่น เช่น การค้า หรือการเมือง เป็นต้น จึงทำให้คาดการณ์ได้ว่าประเทศไทยคงจะต้องให้สัตยาบันอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพฉบับนี้อย่างแน่นอน

เมื่อประเทศไทยได้ให้สัตยาบันอนุสัญญาว่าด้วยหลากหลายทางชีวภาพฉบับนี้แล้ว ประเทศไทยย่อมมีพันธกรณีที่จำเป็นต้องปฏิบัติตามกฎหมายภายในและนโยบายต่างๆ ให้เป็นไปอย่างสอดคล้องกับพันธกรณีที่ได้กำหนดไว้ตามอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพไม่ว่าจะเป็นการให้ความร่วมมือและการวิจัยใช้ประโยชน์ในทรัพยากรชีวภาพ, การฝึกอบรมในความรู้และทักษะในทรัพยากรชีวภาพ, การกำหนดระเบียบและกฎเกณฑ์เพื่อควบคุมการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรม, การติดตามตรวจสอบดูแลรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรชีวภาพ, การดูแลและจัด-

การผลประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้ทรัพยากรชีวภาพตลอดจนการแจ้งผลการดำเนินงานให้แก่สำนักงานเลขาธิการของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพเป็นต้น ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะต้องมีหน่วยงานที่จะทำหน้าที่ดูแลและรับผิดชอบ

ในทางปฏิบัติที่ผ่านมาของประเทศไทยมีหลายกรณีที่มีการดำเนินงานทั้งในอดีตและปัจจุบันไม่สอดคล้องกับความตามอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ โดยมีองค์กรที่แตกต่างกันออกไปทำหน้าที่ดูแลอยู่ เช่น กรมป่าไม้ มีอำนาจหน้าที่หลักคือ ดำเนินการตามกฎหมายที่มีอยู่ในความรับผิดชอบของกรมป่าไม้อย่างเคร่งครัด เช่น กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยสวนป่า กฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมและพัฒนาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและฟื้นฟูระบบนิเวศน์ในพื้นที่ป่าไม้ ทำการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ทดลอง และพัฒนาวิชาการด้านการป่าไม้และสัตว์ป่า และวิชาการด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ปฏิบัติราชการอื่นใดตามที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมป่าไม้หรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย, กรมประมง มีอำนาจหน้าที่หลัก คือ ดำเนินการตามกฎหมายที่มีอยู่ในความรับผิดชอบของกรมประมงอย่างเคร่งครัด เช่น พระราชบัญญัติการประมง พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าและกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง, ส่งเสริมและพัฒนาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและฟื้นฟูระบบนิเวศน์ในพื้นที่ความรับผิดชอบของกรมประมง ทำการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ทดลอง และพัฒนาวิชาการด้านการประมง และวิชาการด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพิ่มความรู้ความสามารถแก่บุคลากรรวมทั้งจัดสรรเครื่องมือ อุปกรณ์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติอย่างมีประสิทธิภาพ, กรมวิชาการเกษตร มีอำนาจหน้าที่หลัก คือ ดำเนินการตามกฎหมายที่มีอยู่ในความรับผิดชอบของกรมวิชาการเกษตรอย่างเคร่งครัด เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่เกษตรกรและประเทศชาติมากที่สุด เช่น พระราชบัญญัติพันธุ์พืช และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมและพัฒนาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมวิชาการเกษตร ทำการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ทดลอง และพัฒนาวิชาการด้านการเกษตร และวิชาการด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพิ่มความรู้ ความสามารถแก่บุคลากร รวมทั้งจัดสรรเครื่องมือ อุปกรณ์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าหน่วยงานของรัฐที่มีอยู่ในประเทศไทยได้มีการดำเนินการตามพันธกรณีของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพบ้างแล้วเช่นกัน เช่น การอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืน, การเข้าถึงและการถ่ายทอดเทคโนโลยี เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม แม้จะมีหน่วยงานต่างๆ รับผิดชอบและควบคุมดูแลทรัพยากรแต่ละประเภทก็ตาม แต่หน่วยงานต่างๆ นั้นจะมีการดำเนินงานที่แตกต่างกันออกไปตามแนวนโยบายของตน ตลอดจนบางครั้งในเรื่องความซ้ำซ้อนระหว่างหน่วยงานผู้รับผิดชอบในทรัพยากรแต่ละประเภท เช่น การเก็บพืชน้ำที่ได้รับการประกาศให้เป็นพืชหวงห้ามเพราะพระราชบัญญัติการประมงของกรมประมงซึ่งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติของกรมป่าไม้อีกด้วย เป็นต้น หรือแนวทางในการทำสัญญาเข้าถึง หรือการจัดทำรายชื่อชนิดพันธุ์คุ้มครอง ก็จะเป็นไปตามแนวนโยบายของตน จึงทำให้เกิดความสับสนและยุ่งยากในการปฏิบัติของผู้วิจัยและผู้ขอเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรม นอกจากนี้แต่ละหน่วยงานยังไม่มีระเบียบว่าด้วยการต่อรองผลประโยชน์ที่ได้จากการนำทรัพยากรชีวภาพไปใช้ประโยชน์ทำให้ไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนในการเก็บผลประโยชน์ ผู้วิจัยจึงเห็นควรมีหน่วยงานกลางเกิดขึ้นเพื่อเข้ามามีอำนาจหน้าที่ประสานงานตั้งแต่การขอทรัพยากรชีวภาพไปจนถึงการให้อนุญาตเข้าถึง และการให้อนุญาตนำออก ซึ่งหน่วยงานกลางนี้จะประสานงานกับหน่วยงานที่มีอำนาจให้อนุญาต เช่น กรมป่าไม้ กรมประมง กรมวิชาการเกษตร เป็นต้น หากไม่ได้อนุญาตให้เข้าถึงก็จะแจ้งให้ผู้ขอทราบอย่างเป็นทางการ หากได้รับอนุญาตเข้าถึงหน่วยงานกลางก็จะช่วยพิจารณา ข้อเสนอ สัญญาการใช้ประโยชน์เพื่อให้การแบ่งปันผลประโยชน์เป็นไปอย่างยุติธรรมและเท่าเทียม เมื่อมีปัญหาจะมีการเจรจากับผู้ขอและต่อรอง

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากบทสรุปดังที่ได้แสดงมาในข้างต้น สามารถแสดงข้อเสนอแนะที่ควรดำเนินการของหน่วยงานที่เข้าบริหารและจัดการความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศไทย ได้ดังนี้

1. ควรมีหน่วยงานกลางเกิดขึ้นเพื่อกำหนดเงื่อนไขในการเข้ามาประกอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรชีวภาพ, วางระเบียบหรือแนวทางในการเข้าถึง การต่อรองผลประโยชน์ที่ได้จาก

การนำทรัพยากรชีวภาพไปใช้ประโยชน์ให้อยู่ในแนวทางเดียวกัน และเป็นศูนย์กลางข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนทำหน้าที่สำนักงานเลขานุการประสานงานกับสำนักงานเลขานุการอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ โดยที่บ่อเกิดของหน่วยงานกลางซึ่งผู้วิจัย เห็นว่ามีอยู่ 2 แนวทาง ดังนี้คือ

1) ให้ตรากฎหมายที่จัดตั้งศูนย์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติขึ้นใหม่ในรูปของพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา เนื่องจากร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. .... ที่จัดตั้งศูนย์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติขึ้นเป็นเพียงระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีเท่านั้นถือว่าเป็นการขัดต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ดังนั้น การเกิดขึ้นของศูนย์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติตามร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. .... จึงมีอาจเกิดขึ้นได้ แต่การเกิดขึ้นของศูนย์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาตินั้นจะต้องตราเป็นพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาตามที่กฎหมายรัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ หรือ

2) จัดตั้งหน่วยงานกลางที่เข้ามาบริหารและจัดการความหลากหลายทางชีวภาพขึ้นใหม่ โดยที่ควรจะเป็นนิติบุคคล ที่อยู่ภายใต้สำนักนายกรัฐมนตรี ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ตามมาตรา 7 และมาตรา 8 และตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2534 ตามมาตรา 5 ที่กำหนดให้หน่วยงานราชการที่มีได้อยู่ภายในอำนาจและหน้าที่ของกระทรวงใดกระทรวงหนึ่งเป็นพิเศษ เนื่องจากการอยู่ภายใต้สำนักนายกรัฐมนตรีเป็นการที่มีได้อยู่ภายในอำนาจและหน้าที่ของกระทรวงใดกระทรวงหนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งถือว่าไม่เป็นการให้ความสำคัญแก่กระทรวงใดกระทรวงหนึ่งเป็นพิเศษ ซึ่งเห็นได้ว่าในเรื่องของความหลากหลายทางชีวภาพมิใช่เป็นเรื่องของกระทรวงใดกระทรวงหนึ่งหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งโดยเฉพาะ แต่เป็นเรื่องของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะต้องเข้ามาดูแลและจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและอย่างจริงจัง และจะทำหน้าที่ประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐ หรือภาคเอกชนที่เป็นเจ้าของหรือดูแลทรัพยากรชีวภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการจัดตั้งหน่วยงานกลางที่เข้ามาบริหารและจัดการความหลากหลายทางชีวภาพขึ้นใหม่นี้ให้ตราเป็นพระราชบัญญัติ

เนื่องจากในมาตรา 230 แห่งกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้กำหนดไว้ว่าการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นใหม่โดยมีการกำหนดตำแหน่งหรืออัตราของข้าราชการหรือลูกจ้างเพิ่มขึ้นนั้นให้ตราเป็นพระราชบัญญัติ

2. โครงสร้างของหน่วยงานกลางที่เข้ามาบริหารและจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ควรจะมีลักษณะดังนี้

หน่วยงานกลางที่เข้ามาบริหารและจัดการความหลากหลายทางชีวภาพควรมีระบบการบริหารงานต่างๆ โดยมีคณะกรรมการ 2 ชุด คือ คณะกรรมการกำหนดแนวนโยบายหรือระเบียบการจัดการและการบริหารทางด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ควบคุมดูแลการดำเนินงาน และคณะกรรมการบริหารหน่วยงานกลางที่เข้ามาบริหารและจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

โดยที่คณะกรรมการนโยบายหรือระเบียบจัดการและการบริหารด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ควรจะประกอบด้วย

- 1) รองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายให้เป็นรองประธานกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เป็นประธานกรรมการ
- 2) ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นรองประธานกรรมการคนหนึ่ง
- 3) ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง
- 4) ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เป็นกรรมการ
- 5) เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นกรรมการ
- 6) เลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ เป็นกรรมการ
- 7) เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม เป็นกรรมการ
- 8) ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ เป็นกรรมการ
- 9) เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นกรรมการ

- 10) อธิปไตยการพัฒนาที่ดิน เป็นกรรมการ
- 11) อธิปไตยประมง เป็นกรรมการ
- 12) อธิปไตยป่าไม้ เป็นกรรมการ
- 13) อธิปไตยปศุสัตว์ เป็นกรรมการ
- 14) อธิปไตยวิชาการเกษตร เป็นกรรมการ
- 15) ผู้แทนจากกรมทรัพยากรทางปัญญา เป็นกรรมการ
- 16) ผู้แทนจากองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) บางแห่ง เป็นกรรมการ

โดยที่อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการนโยบายหรือระเบียบการจัดการและการบริหารด้านความหลากหลายทางชีวภาพควรมีดังนี้

1) เสนอแนะนโยบายและแผนการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืนต่อคณะรัฐมนตรี ทั้งในเรื่องของการพัฒนาบุคลากร การปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับและการประสานงานระหว่างภาครัฐและเอกชน เพื่อส่งเสริมให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตลอดจนทำหน้าที่เสนอมาตรการแก้ไขปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้นต่อคณะรัฐมนตรี

2) ดำเนินการเพื่อรองรับในเรื่องของการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมและการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องอย่างยุติธรรมและเหมาะสม ให้สอดคล้องกับระเบียบว่าด้วยการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ

3) ส่งเสริมและสนับสนุนเงินทุนวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อการค้นคว้าหาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างกระจายในระบบนิเวศที่หลากหลาย

4) ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาบุคลากรทั้งในด้านชีววิทยา เคมีและเทคโนโลยีด้านผลผลิตธรรมชาติจากทรัพยากรชีวภาพให้มีความรู้และความสามารถได้มาตรฐานสากล

5) รวบรวม จัดทำฐานข้อมูลทางด้านความหลากหลายทางชีวภาพ และเผยแพร่ข้อมูล ความรู้ ความเข้าใจในคุณค่าของความหลากหลายทางชีวภาพแก่นักวิชาการ

นักวิจัย นักเรียน นักศึกษา ตลอดจนประชาชนทั่วไป เพื่อการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืน

6) ส่งเสริมและพัฒนาแนวทางการอนุรักษ์และปกป้องทรัพยากรชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนในท้องถิ่นอย่างเป็นธรรม

7) พัฒนาขีดความสามารถด้านการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยี เพื่อนำ ทรัพยากรชีวภาพไปใช้ประโยชน์เชิงสังคมและเชิงพาณิชย์อย่างยั่งยืน

8) สนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นเพื่อรองรับการดำเนินงานวิจัย และพัฒนาด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

9) สนับสนุนและดำเนินการค้นคว้าหาแหล่งทรัพยากรพันธุกรรมของพืช และสัตว์ และจุลินทรีย์ที่สามารถนำมาพัฒนาให้เกิดคุณค่าทางเศรษฐกิจของประเทศทางด้านการเกษตร การแพทย์ และการอุตสาหกรรม

สำหรับคณะกรรมการบริหารหน่วยงานกลางที่เข้ามาบริหารและจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นผู้ที่ปฏิบัติงานตามแนวนโยบายหรือระเบียบตามที่คณะกรรมการนโยบายหรือระเบียบการจัดการและบริหารทางด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่ได้กำหนดไว้ เช่น การดำเนินงานตามระเบียบหรือนโยบายว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพ ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรชีวภาพนั้น ๆ ว่าเป็นไปตามระเบียบหรือนโยบายที่กำหนดไว้เป็นแนวทางสำหรับการจัดการทรัพยากรชีวภาพนั้น ๆ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เป็นต้น

3. อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานกลางที่เข้ามาบริหารและจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ควรจะมีดังต่อไปนี้

1) ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ หรือภาคเอกชนที่เป็นเจ้าของหรือดูแลทรัพยากรชีวภาพ เพื่อให้การดำเนินในเรื่องการอนุญาตเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพเป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ

2) กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเบื้องต้นสำหรับผู้ประสงค์จะเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพในประเทศ

3) กำหนดหลักเกณฑ์ ข้อตกลง และวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพตลอดจนกลยุทธ์ในการเจรจาเพื่อต่อรองเงื่อนไขในการเข้าถึงและการนำทรัพยากรชีวภาพไปใช้ประโยชน์และการถ่ายทอดเทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม เช่น แนวทางการทำสัญญาเข้าถึง จะต้องพิจารณาจากคุณสมบัติของผู้เข้าถึงพื้นที่ที่จะปฏิบัติการชนิดพันธุ์ที่จะทำการเก็บรวบรวม วิธีการ ในการรวบรวมชนิดพันธุ์ วิธีปฏิบัติการเพื่อการวิเคราะห์ตัวอย่างชนิดพันธุ์ ระยะเวลาในการดำเนินงานตามสัญญาว่าด้วยการเข้าถึง อำนาจในการควบคุมตรวจสอบการดำเนินการของฝ่ายต่าง ๆ ทั้งในระยะสั้น และระยะยาว ข้อกำหนดความรับผิดชอบกรณีผิดสัญญา จำนวนผลตอบแทนที่จะได้รับจากการเก็บตัวอย่างชนิดพันธุ์ สิทธิในการตรวจสอบการดำเนินงานอันเกี่ยวข้องกับตัวอย่างชนิดพันธุ์ สิทธิในการเรียกค่าเสียหาย จากการปกปิดข้อมูลที่เกิดขึ้นจากการใช้ชนิดพันธุ์นั้น ๆ การระงับข้อพิพาท การบอกเลิกสัญญา เป็นต้น การกำหนดแนวทางในการอนุญาตให้เข้าถึงทรัพยากรข้อความที่อยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานของรัฐหรือให้แต่ละหน่วยงานสามารถเสนอเงื่อนไขในการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพได้อย่างชัดเจน ทั้งยังเป็นแนวทางในการดำเนินงานของเจ้า หน้าที่ระดับล่างที่อยู่ในบริเวณพื้นที่ที่มีทรัพยากรพันธุกรรมนั้น ๆ ด้วย

4) สนับสนุนเงินทุนวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งในด้านการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืน โดยหาแหล่งเงินทุนจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ

5) สนับสนุนการพัฒนาขีดความสามารถด้านการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยี เพื่อนำทรัพยากรชีวภาพไปใช้ประโยชน์เชิงสังคมและเชิงพาณิชย์อย่างยั่งยืน

6) สนับสนุนการพัฒนาบุคลากรทั้งในด้านชีววิทยาพื้นฐาน และเทคโนโลยีด้านผลผลิตของชาติ จากทรัพยากรชีวภาพได้มีความรู้และความสามารถได้มาตรฐานสากล ทั้งในด้านการศึกษาและทุนฝึกอบรม

7) แนวทางการอนุรักษ์และปกป้องทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนในท้องถิ่นอย่างเป็นธรรม

8) ศึกษาเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาแนวทางและความสามารถในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืน

9) มีอำนาจในการตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรชีวภาพนั้น ๆ เป็นไปตามระเบียบ หลักเกณฑ์ ข้อตกลงที่กำหนดไว้เป็นแนวทางสำหรับการจัดการทรัพยากรชีวภาพนั้น ๆ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว รวมถึงมาตรการการลงโทษ หากมีกรณีที่มีการทำผิด ระเบียบที่กำหนดไว้

10) ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ หรือภาคเอกชนที่เป็นเจ้าของหรือเป็นผู้ดูแลทรัพยากรชีวภาพให้การดำเนินการในเรื่องของการนำทรัพยากรชีวภาพที่ถูกเอาไปใช้ประโยชน์โดยไม่มีการขออนุญาต เข้าถึงทรัพยากรชีวภาพนั้น ๆ กับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เลยกลับคืนมา

11) เป็นศูนย์ข้อมูลกลางของความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศไทยที่อยู่ภายใต้หน่วยงานต่าง ๆ

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากหน่วยงานกลางที่เข้ามาบริหารและจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ มีดังนี้

1) มีหลักเกณฑ์ ข้อตกลงและวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีกลยุทธ์ในการเจรจาเพื่อตอรองเงื่อนไขในการเข้าถึงและการนำทรัพยากรชีวภาพไปใช้ประโยชน์และการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ของต่างประเทศ และองค์กรระหว่างประเทศได้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด

2) เป็นศูนย์กลางประสานความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ หรือภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบายการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพกับหน่วยงานหรือองค์กรต่างประเทศและองค์กรระหว่างประเทศ

3) ได้ความรู้ใหม่เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศไทย

4) ได้ข้อมูลพื้นฐานด้านชีววิทยา นิเวศวิทยา และแหล่งพันธุกรรมของพืช สัตว์ จุลินทรีย์ ที่มีศักยภาพที่จะนำไปพัฒนาให้เพิ่มผลผลิตทางการเกษตร การแพทย์ และอุตสาหกรรม

5) ให้ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และปราชญ์ชาวบ้านเพื่อประสานกับการศึกษา วิจัยทางวิทยาศาสตร์ชีวภาพ เพื่อการพัฒนาชนบทอย่างแท้จริง

- 6) ผลิตบุคลากรและนักวิชาการชีววิทยาที่มีความสามารถได้มาตรฐานสากล เพื่อช่วยพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทยให้ก้าวไกล
- 7) มีความสามารถทางด้านเทคโนโลยีในการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพเชิงสังคมและเชิงพาณิชย์อย่างยั่งยืน
- 8) เยาวชนและประชาชนคนไทยทั่วไปมีจิตสำนึกและเจตนาที่ดีในการอนุรักษ์และรู้จักใช้ทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืน
- 9) มีเครือข่ายศูนย์วิจัยและฐานข้อมูลของความหลากหลายทางชีวภาพระหว่างสถาบันการศึกษาและหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค
- 10) ได้การศึกษาเชิงนโยบายเพื่อพัฒนามาตรการ แนวทางและความสามารถในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพและอย่างยั่งยืน